

Address: Apáczai Csere János u. 17, Budapest 1052, Hungary
E-mail: info@ecnl.org Phone: +36 1 318 6923
Web: www.ecnl.org Twitter: @enablingNGOLaw

İŞBİRLİĞİ PRENSİPLERİ

I. Giriş

İşbirliğiyle ilgili politika belgeleri (İPB'ler) büyük ölçüde sivil toplumun gelişmesiyle devlet ve sivil toplum örgütleri (STÖ'ler) arasındaki işbirliğinin artırılmasını desteklemek amacıyla ortaya çıkmıştır. Sektörün algılarını ve vizyonunu ifade eder, STÖ'lerin toplum içindeki rolünü vurgular, işbirliğinin çerçevesini ve prensiplerini belirler, gelecekteki işbirliğinin ve sektörün gelişiminin zeminini oluşturur ve yönünü belirlerler.

Mevcut çalışma bu belgelerin tek bir boyutuna odaklanacaktır: **işbirliği prensipleri ve değerleri**. Bu çalışma Bulgaristan, Kanada, Hırvatistan, İngiltere ve Galler, Estonya, Makedonya, Moldova ve İskoçya'dan karşılaştırmalı örneklerle dayanmaktadır.

Bu belge European Center for Not-for-Profit Law (Avrupa Kar Amacı Gütmeyen Hukuk Merkezi - ECNL¹) tarafından Avrupa Birliği'nin finanse ettiği **Sivil Alan** Teknik Destek projesi kapsamında hazırlanmıştır. Projenin amacı Kıbrıs Türk toplumunda sivil toplum için elverişli bir ortamın geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bileşenlerinden bir tanesi Çok Yıllı bir Stratejinin hazırlanmasına yardımcı olmaktadır.

II. Prensipler ve değerlerle ilgili karşılaştırmalı örnekler

İPB'ler genellikle iki net ve belirgin kısma ayrılır – değerler, vizyon ve prensiplere dair daha genel bir kısım ve hedefler, faaliyetler ve bunların uygulanmasına dair daha spesifik bir kısım. Pragmatik bir bakış açısıyla spesifik faaliyetler aslında uygulanan ve izlenenler iken, **genel kısım belgenin ana ruhuna vurgu yapar**. İşte bu yüzden bu kısım da eşit derecede önemlidir ve **spesifik faaliyetlere/hedeflere nasıl ulaşılabileceğinin zeminini oluşturur**. Buna ek olarak, spesifik faaliyetler/hedefler zamanla değişebilirken, prensipler ve vizyon uzun vadede aynı kalır. Estonya örneği bunun esaslı bir kanıtıdır. Ülke ilk İPB'sini 2002'de onayladı – Estonya Sivil Toplum Gelişim Konsepti (EKAK). O zamandan beri EKAK'ın uygulanması için orijinal belgenin prensiplerine dayanan ama yeni hedefler ve spesifik faaliyetler getiren çok sayıda eylem planları onayladı.

Aşağıda çeşitli İPB'lere dayanan prensipleri ve temel içeriklerinin bir listesini görebilirsiniz. Bunları Kıbrıs'ın kuzey kesimindeki STÖ'lere yönelik politika hakkında gelecekte hazırlanacak herhangi bir politika belgesine dahil edilebilecek prensipler için bir referans listesi olarak da kullanmak mümkündür.

¹ ECNL sivil toplumu etkileyen politikalar ve yasalar alanında öncü bir Avrupa kaynak ve araştırma merkezidir. Avrupa'da sivil toplum için elverişli bir yasal ve mali ortamı desteklemeyi amaçlar. ECNL sivil toplum gelişimini etkileyen temel alanlarda yasa ve politika geliştirmek ve uygulamak alanında benzersiz bir uzmanlığa sahiptir. Daha fazla bilgi için bakınız www.ecnl.org.

Address: Apáczai Csere János u. 17, Budapest 1052, Hungary

E-mail: info@ecnl.org

Web: www.ecnl.org

Phone: +36 1 318 6923

Twitter: @enablingNGOLaw

- **STÖ'lerin bağımsızlığı:** Sivil toplum hedeflerini belirler, kararlar verir ve kendi faaliyetlerini planlarken özgür ve bağımsızdır. Kamu makamları bu sektörün spesifik özelliklerine, kendine has güçlü yanları ve ayrı hesap verebilirliklerine, özellikle yurttaşların çıkarlarını/yararlarını temsil ederken, kamu makamlarının mali desteğiyle faaliyetler gerçekleştirirken ve politika oluşturma süreçlerine katılımlarında bağımsız olmalarına saygı duyar. Bakınız örneğin Makedonya Devlet ve Sivil Toplum İşbirliği Stratejisi (2012-2017)² ve İngiltere ve Galler Sözleşmesi.³
- **Saygı:** Saygı prensibi STÖ'lerin ve kamu sektörünün politika geliştirme ve uygulamada sahip olduğu farklı ve karşılıklı yarar sağlayan rollerini güçlendirir. Kamu makamları yurttaşların haklarına ve kurdukları örgütlerin kendileri için amaçlar belirlemelerine ve faaliyetlerini gerçekleştirmelerine saygı duyarlar. Bakınız örneğin *Estonya Sivil Toplum Gelişim Konsepti (EKAK) 2001*⁴ ve *Bulgaristan Cumhuriyeti'nde Sivil Toplum Örgütlerinin Gelişimini Destekleme Stratejisi 2012-2015*⁵.
- **Kapsayıcılık:** Kapsayıcılık çeşitliliğin ifadesini ve temsiliyetini içerir ve her bireyin konuşma ve sesini duyurma hakkını destekler. Bakınız örneğin *Kanada Devleti ve Gönüllü Sektörü Arasındaki Kanada Anlaşması 2001*⁶.
- **Katılım/ Sivillerin katılımı:** Kamu makamları, yurttaşların çıkarları/yararları ve önerilerini karar alma ve uygulama süreçlerine dahil etmek amacıyla sivil toplumun politika belirlemeye dahil olmasını destekler. Sivil toplum kendi kapasiteleri ve kaynaklarıyla toplum yararı için daha kaliteli çözümlerin benimsenmesine katkıda bulunur. Çeşitli değerleri ve yurttaşların çıkarlarını/yararlarını temsil eder. Yurttaşlar bu sektör aracılığıyla kamu makamlarının önerdiği önlemlerle ilgili bilgi alırlar ve görüşlerini ortaya koyarlar. Makamlar, önerilen politikaların kalitesini artırmak ve politikalarının meşruiyetini sağlamlaştırmak amacıyla toplumla diyaloga açıktırlar. Yine, kamu makamları STÖ'lerin eşit sorumluluklarla fiilen katılımlarını ve sivil toplum işbirliği ve gelişiminin sağlanması için politikalar oluşturan makamlarda, aynı zamanda toplumun gelişimi için gündemi belirleyen diğer makamlarda, karar alma hakkını verirler. Bakınız örneğin, *Makedonya Devlet ve Sivil Toplum İşbirliği Stratejisi (2012-2017)* ve *Bulgaristan Cumhuriyeti'nde Sivil Toplum Örgütlerinin Gelişimini Destekleme Stratejisi 2012-2015 (2012)*.
- **Ortaklık:** Kamu makamları ve sivil toplum arasında başarılı işbirliği ortaklık ilişkileri ve yurttaşların çıkarlarının/yararlarının etkili olarak gerçekleştirilmesi amacıyla görev dağılımı anlamına gelir. Ortaklık prensibi, ortak hedefler belirlenir ve uygulanırken farklı görüşler için diyalog ve saygı ortamı yakalamak amacıyla tüm birimler arasında eşit zemine dayanan işbirliği anlamına gelir. Kamu makamları ve sivil toplum kendi ilgili alanlarında tamamlayıcı

² Makedonya Devlet ve Sivil Toplum İşbirliği Stratejisi (2012-2017)

³ Sözleşmeye buradan ulaşılabilir:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/61169/The_20Compact.pdf

⁴ Estonya Sivil Toplum Gelişim Konsepti (2002):

<http://www.icnl.org/research/library/files/Estonia/Estonian%20Civil%20society%20Development%20Concept.pdf>

⁵ Bulgaristan Cumhuriyeti'nde Sivil Toplum Örgütlerinin Gelişimini Destekleme Stratejisi 2012-2015 (2012).

⁶ Kanada Devleti ve Gönüllü Sektörü Arasındaki Kanada Anlaşması (2001):
http://www.vsi-isbc.org/eng/relationship/pdf/the_accord_doc.pdf

Address: Apáczai Csere János u. 17, Budapest 1052, Hungary
E-mail: info@ecnl.org Phone: +36 1 318 6923
Web: www.ecnl.org Twitter: @enablingNGOLaw

olarak hareket ederler – kamu makamlarının desteğe ihtiyacı olduğu zaman, sivil toplum kendi kapasitesi ve uzmanlığını kullanır ve bunun tersi de söz konusudur. Bakınız örneğin, *Makedonya Devlet ve Sivil Toplum İşbirliği Stratejisi (2012-2017)* ve *2012-2015 Moldova Sivil Toplum Gelişimi Stratejisi ve Stratejinin Uygulanmasına dair Eylem Planı*.⁷

- **Şeffaflık ve hesap verebilirlik:** Kamu çıkarları için çalışan STÖ'ler ve kamu makamları gerçekleştirilen faaliyetler ve kullanılan fonlarla ilgili açık, sorumlu ve hesap verebilir şekilde davranırlar. Devlet ve yerel yönetimler bu prensip doğrultusunda sivil sektör için fonları açık bir şekilde dağıtmayı taahhüt ederken, STÖ'ler de alınan fonların, gerçekleştirilen faaliyetlerin ve elde edilen sonuçların kamu önünde hesabını vermeyi taahhüt eder. Kamu kurumlarının şeffaf bir şekilde çalışmaları yurttaşların daha yüksek bir güven duymalarını sağlar ve bunu besler, kurumların meşruiyetini yeniden teyit eder. Bakınız örneğin, *2012-2015 Moldova Sivil Toplum Gelişimi Stratejisi ve Stratejinin Uygulanmasına dair Eylem Planı*, *İngiltere ve Galler Sözleşmesi* ve *Bulgaristan Cumhuriyeti'nde Sivil Toplum Örgütlerinin Gelişimini Destekleme Stratejisi 2012-2015*.
- **Çıkar ilişkilerinin önlenmesi:** Fonlar tahsis edilirken, istişarelerin veya STÖ'lerle başka etkileşimlerin düzenlenmesi, ulusal yasalar ve Avrupa mevzuatında tanımlandığı şekliyle bağımsızlık, tarafsızlık ve çıkar ilişkilerinin söz konusu olmamasına bağlı kalınarak yapılır. Bakınız örneğin *Bulgaristan Cumhuriyeti'nde Sivil Toplum Örgütlerinin Gelişimini Destekleme Stratejisi 2012-2015*.
- **Sürdürülebilir kalkınma:** STÖ'ler ve kamu makamları faaliyetlerine ve işbirliğine sürdürülebilir ve dengeli gelişim prensibiyle başlarlar. Faaliyetler ve işbirliğinde sürdürülebilir ve dengeli gelişim, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama becerilerinden ödün vermeden şimdinin ihtiyaçlarını karşılar. Bakınız örneğin, *2012-2015 Moldova Sivil Toplum Gelişimi Stratejisi ve Stratejinin Uygulanmasına dair Eylem Planı* ve *İskoçya Sözleşmesi*.⁸
- **Çoğulculuk:** Çoğulculuk azınlık grupları ve engelliler dahil kimliklerin ve çıkarların/yararların çeşitliliğine değer verir ve her çıkar/yarar grubunun kendi adına konuşma hakkını destekler. Bakınız örneğin *İskoçya Sözleşmesi*.
- **Yerinden yönetim:** Yerinden yönetim prensibi devlet makamlarıyla sivil toplum sektörü arasındaki ortaklığın temelidir. Amacı kararların yurttaşlara mümkün olan en yakın mercide alınmasını sağlamaktır. Bakınız örneğin, *Hırvatistan Cumhuriyeti'yle Hırvatistan Cumhuriyeti'ndeki kar amacı gütmeyen sivil toplum sektörü arasındaki işbirliği programı*.⁹

⁷ 2012-2015 Moldova Sivil Toplum Gelişimi Stratejisi ve Stratejinin Uygulanmasına dair Eylem Planı: http://ecnl.org/dindocuments/446_MD%20Strategy%202012-2015%20unofficial%20translation_ENG.pdf

⁸ İskoçya Sözleşmesi (2003): <http://www.gov.scot/Resource/Doc/47210/0025541.pdf>

⁹ Hırvatistan Cumhuriyeti'yle Hırvatistan Cumhuriyeti'ndeki kar amacı gütmeyen sivil toplum sektörü arasındaki işbirliği programı (2001): <http://www.icnl.org/research/library/files/Croatia/Croatia%20Program%20of%20Cooperation%20Between%20the%20Government%20and%20the%20Nonprofit%20Sector.pdf>

Address: Apáczai Csere János u. 17, Budapest 1052, Hungary

E-mail: info@ecnl.org

Web: www.ecnl.org

Phone: +36 1 318 6923

Twitter: @enablingNGOLaw

- **Eşit muamele ve fırsatlar:** Kamu makamları temel insan haklarının sağlanması amacıyla tüm yurttaşlar için eşit fırsatların tanınmasını amaçlar. Bu tüm insanların kendilerine has gelenekleri, dinleri, kültürleri, değerleri ve becerileri doğrultusunda toplumlarının ortak yaşamına katkıda bulunma fırsatlarını en üst düzeye çıkarır. STÖ'ler, özellikle dezavantajlı ve dışlanmış gruplar olmak üzere, çeşitli sosyal grupların ihtiyaçları ve çıkarlarını seslendirirler. Her türlü ayrımcılığa karşı durulur ve genel toplumun ortak yaşamına ve sağlanan kamu hizmetlerine adil erişim prensibi benimsenir. Bakınız örneğin *İskoçya Sözleşmesi*.
- **Kalite hizmetleri:** Hem STÖ'lerin hem de kamu makamlarının ulaşılabilir en yüksek standartlarda olmasını ve faydalanıcılarının beklentilerine uygun olmasını sağlamayı amaçlar. Bakınız örneğin, *Kanada Devleti ve Gönüllü Sektörü Arasındaki Kanada Anlaşması 2001 ve İngiltere ve Galler Sözleşmesi*.

III. Sonuç

Prensip ve değerler İPB'lerin ayrılmaz parçalarıdır ve sivil toplum sektörünün ilerideki gelişimi ve makamlarla işbirliği için ortak zemin yaratırlar. İşte bu yüzden STÖ'lerin desteklenmesinin en önemli olduğuna inandıkları değerler ve prensipler üzerinde ayrıntılı tartışmalar yapılması ve bunlar hakkında ortak bir anlayışa varılması önemlidir.

ECNL, Kıbrıs'ın kuzey kesimindeki STÖ'lerin desteklenmesi ve gelişimine yönelik ihtiyaçların tartışılması ve ardından gelecek için bir stratejinin veya bir başka politika belgesinin hazırlanması sürecine destek olacak her türlü ekstra karşılaştırmalı bilgiyi sizlere sunmaya hazırdır.